

ВИБОРИ ПОЗАДУ: НАСТУПНІ КРОКИ

МОДУЛЬ 12

Загальний огляд

Проведення виборчої кампанії – це складне та захоплююче завдання. Багато хто підходить до нього, маючи на думці лише один варіант розвитку подій – перемогу. Однак реальність така, що існує два можливі результати: перемога або поразка. Важливо підготуватись до обох. У цьому розділі надається інформація, яка допоможе вам підготуватися до перемоги або поразки, передбачити наступні вибори, пристосуватися до життя на новій посаді та стати успішним лідером / успішною лідеркою.

Реакція на результати виборів

Ваша власна поведінка в день голосування матиме величезний вплив на те, чи пройде виборчий процес гладко. Важливо розуміти та враховувати заздалегідь, які саме кроки вам потрібно здійснити, якщо будь-який аспект виборчого процесу викликатиме у вас занепокоєння.

Будучи кандидатом або кандидаткою, варто завжди намагатися зібрати якомога більше фактичної інформації, перш ніж подавати скарги щодо виборчого процесу. Зазвичай під час виборів емоції розпалюються, але ви маєте підходити до кожної проблеми тверезо та уникати поспішних висновків через чутки або балачки.

Щоб вибори пройшли мирно, для кандидатів/кандидаток важливо використовувати правильні канали комунікації та юридичні засоби захисту своїх прав. Кандидати та кандидатки від партій можуть звертатися до виборчого штабу своєї партії – обговорити ситуацію та отримати поради щодо необхідності подання скарги. У разі порушень правопорядку під час проведення виборів необхідно звертатися до поліції. У разі процедурних порушень офіційні спостерігачі та спостерігачки від партії, кандидата/кандидатки, громадської організації мають право звернутися зі скаргою та скласти акт про виявлення порушення до виборчої комісії або до суду. Рівень виборчої комісії, до якої ви подаватимете акт, залежить від місця, де сталося процедурне порушення, та періоду, коли це порушення відбулося. Тобто це може бути дільнична, окружна або Центральна виборча комісія. Щодо детальних правил процедури повідомлення про порушення під час проведення виборів звертайтеся до Законів України «Про місцеві вибори», «Про вибори народних депутатів України» та «Про вибори Президента України».

Ще до початку виборів вам потрібно зібрати інформацію про те, до кого краще звертатись у випадку виникнення питань щодо роботи виборчої комісії. Якщо існує ризик порушення порядку, ви можете звернутися до поліції, але пам'ятайте, що працівники поліції всередині або навколо приміщень виборчих дільниць у день голосування працюють за вказівками виборчої комісії.

Після оголошення результатів ваші наступні кроки залежатимуть від того, виграли ви чи програли:

Якщо ви програли

Якщо ви програли на вільних та справедливих виборах, ви маєте прийняти результати, публічно привітати переможця або переможницю, подякувати своїм прихильникам і прихильницям та пообіцяти співпрацювати з переможцем/переможницею задля розвитку виборчого округу або адміністративної одиниці.

Якщо у вас є докази порушень, ви все одно маєте визнати поразку, зазначивши, що незадоволені виборчим процесом і вживатимете відповідних кроків у правовому полі для виправлення ситуації. Переконайтеся, що ваші прихильники та прихильниці не сприйматимуть це як сигнал до вчинення безладу від вашого імені. Попросіть своїх прихильників/прихильниць зберігати спокій та запевніть їх, що прагнете, аби всі залучені сторони дотримувалися закону. Ви маєте пам'ятати про свої права як кандидата/кандидатки, зокрема право вимагати перерахунку голосів та подання клопотання про з'ясування достовірних результатів голосування.

Після виборів кандидат або кандидатка, які програли, мають зберігати дуже тонкий баланс між підтримкою зв'язків із виборцями, участю в житті виборчого округу та наданням простору обраному лідеру/обраній лідерці для виконання його/її мандата. З іншого боку, ви не маєте лишати округ та його проблеми тільки через те, що програли на виборах. Натомість ви маєте залишатися доступним/доступною для участі та лідерства у виборчому окрузі, коли це буде потрібно. Не намагайтеся змагатися, затьмарювати легітимно обраних представників народу. Якщо ви чинитимете так, то ускладните виконання їхніх обов'язків, а також можете викликати конфлікт та обурення.

Якщо ви перемогли

У випадку перемоги ви маєте підготувати та виголосити переможну промову. Будьте великодушними у своїй перемозі, подякуйте своїм прихильникам та прихильницям та зверніться до всіх виборців загалом, зокрема тих, які голосували за ваших опонентів та опоненток. Також зверніться до своїх опонентів або опоненток, зазначивши, що ви можете співпрацювати задля розвитку вашого виборчого округу. У переможній промові потрібно коротко нагадати, чого виборці можуть від вас очікувати. Намагайтеся визначити, яким лідером/якою лідеркою ви станете, які пріоритети матимете. Не говоріть занадто довго, бо всі на цей час уже будуть дуже втомленими.

Проведення післявиборчого оцінювання

Післявиборче оцінювання кампанії важливе незалежно від того, перемогли ви чи програли, і має базуватися на інструментах планування й моніторингу, розроблених на початку кампанії та скоригованих під час її перебігу. Цілком природно, що ефективність кампанії визначатиметься відповідно до цілей, встановлених на початку. Мають бути проаналізовані цілі та завдання, мобілізація та розподіл ресурсів, процеси прийняття рішень, робота виборчої команди, отримані дані досліджень та опитувань. Крім цього, важливо визначити події, які викликали необхідність вносити зміни до тактики та стратегії. Кандидати/кандидатки та керівники/керівниці кампанії мають зафіксувати кожен окремий успіх та недолік кампанії й обговорити їх із іншими членами команди. Чесність, серйозність і конструктивний підхід створюють можливості для напрацювання практичних рекомендацій, які допоможуть покращити ефективність наступної кампанії, засвоїти уроки та підготуватися до наступних перегонів.

Вас обрали - що далі?

Вибори пройшли, і ви перемогли! Вам знадобиться трохи часу, аби при звичаїтис до нової реальності. Буде багато запитань, на які вам доведеться відповідати, і ймовірно, що ви не зможете на все відповісти. Важливо підготуватися та пристосуватися до нової ролі народного обранця/народної обраниці. Якщо ви цього не зробили заздалегідь, потрібно негайно підготувати перелік кроків, які необхідно здійснити, щойно ви почнете виконувати свої обов'язки. Він може містити дії, пов'язані з вашою родиною, партійними відносинами, облаштуванням на новій посаді та спілкуванням із вашими виборцями. Контрольний перелік справ допоможе пересвідчитися, що нова роль не виб'є вас із колії.

Більш предметний контрольний перелік справ залежатиме від посади, на яку вас обрано. Можливі пункти для включення:

- ☞ Здійснення кроків, необхідних на вашому теперішньому місці роботи
- ☞ Організація домашніх справ, включаючи – у разі потреби – підготовку до переїзду на нове місце проживання протягом терміну перебування на виборній посаді
- ☞ Організація переведення дітей до нового навчального закладу – у разі потреби
- ☞ Вивчення регламенту / чинних процедур ради, до якої вас було обрано
- ☞ Знайомство з колегами вашої та інших партій
- ☞ Ухвалення рішення про те, де саме ви виконуватимете більшу частину своєї роботи; пересвідчення, що ви маєте для цього необхідне місце та обладнання
- ☞ Визначення ключових груп та організацій у вашому виборчому окрузі, з якими вам потрібно підтримувати зв'язок на новій посаді
- ☞ Визначення та погодження з вашими виборцями пріоритетних питань, на яких ви зосередите увагу як новообраний лідер/новообрана лідерка – можливо, на основі зворотного зв'язку, отриманого під час кампанії
- ☞ Складання списку ключових контактів у ЗМІ, спираючись на отримані в ході кампанії, та донесення ваших пріоритетів через засоби масової інформації
- ☞ Визначення ролей, що їх мають виконувати волонтери/волонтерки, стажери/стажерки або оплачуваний персонал, після чого – відбір/найм працівників та працівниць
- ☞ Початок виконання обов'язків у якості обраного лідера або лідерки!

Робота виборного посадовця

Будучи обраними представником/представницею, ви відчуєте значний тиск із боку ваших виборців та членів сім'ї, друзів і подруг та груп інтересів. Для вас буде важливим збалансувати всі ці інтереси, щоб мати змогу виконати передвиборчі обіцянки та зобов'язання, а також зберегти довіру й упевненість виборців, перед якими ви відповідальні.

Представництво

Ваш перший обов'язок – представництво інтересів громадян. У демократичних суспільствах від депутатів та депутаток очікується, що вони представлятимуть інтереси громадян. Ви несете відповідальність за справедливе представлення інтересів будь-кого з виборців та виборчинь у вашому виборчому окрузі під час ухвалення рішень. Ті обрані представники та представниці, які активно спілкуються зі своїми виборцями, допомагають створити зв'язок між громадянами та їхніми обранцями. Беручи участь у вирішенні місцевих проблем, ви можете забезпечити відповідальність національного уряду та відчутні вигоди для громад, які представляєте. Якщо ви будете дослуховуватися до суспільних проблем та доносити ці проблеми до ради, до вашої політичної партії та фракції, вам буде легше просувати політику, що враховуватиме потреби людей, які вас обрали. Ви представляєте своїх виборців, але і свою партію також (якщо вас обрали за партійним списком). У певний момент ці інтереси можуть розійтися. Ваш обов'язок – збалансувати ці інтереси та зробити все можливе, щоб задовольнити й тих, і інших.

Якщо вас обрали депутаткою або депутатом місцевої ради

В рамках Закону України «Про статус депутатів місцевих рад»¹ ви маєте обов'язки та права у виборчому окрузі, раді та її органах, а також певні гарантії, які надаються вам державою.

До ваших **обов'язків** як депутатки або депутата місцевої ради будуть входити, зокрема:

- ☞ досліджувати потреби та думку вашої громади;
- ☞ підтримувати зв'язок з виборцями та інформувати їх про роботу ради та виконання її рішень;
- ☞ вести прийом громадян, оприлюднювати інформацію про графік прийому та розглядати пропозиції, звернення, скарги громадян;
- ☞ дотримуватися усіх чинних законів та нормативно-правових документів;
- ☞ «брати участь у роботі ради, постійних комісій та інших її органів, до складу яких він входить, всебічно сприяти виконанню їх рішень» (ст. 18)

та ін.

До ваших **прав** як депутатки або депутата місцевої ради будуть входити, зокрема:

- ☞ представлення інтересів громадян та вимог до відповідних установ щодо їх реалізації;
- ☞ доступ до ЗМІ з метою висвітлення вашої депутатської діяльності та роботи місцевої ради;
- ☞ право на депутатський запит, невідкладний прийом;
- ☞ право «вимагати усунення порушень законності і встановлення правового порядку» (ст. 11 п. 2);
- ☞ «пропонувати питання для розгляду їх радою та її органами» (ст. 19 п.2)
- ☞ «об'єднуватися з іншими депутатами місцевої ради в депутатські групи, фракції, які діють відповідно до регламенту ради» (ст. 19 п.2)

та ін.

Детальніше про ваші обов'язки та права, а також форми реалізації повноважень, ви можете прочитати в Законі України «Про статус депутатів місцевих рад».

1 Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» (ВВР 2002, № 40, ст.290): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15/ed20180828>

В посібнику від Інституту політичної освіти «Практичний курс депутата місцевої ради та його команди» (2012, с.9) серед п'яти характеристик хорошого депутата наводяться також і організація роботи помічників та звітування про свою роботу. В цьому посібнику ви також знайдете детальнішу інформацію про те, що потрібно знати депутату та депутатці місцевої ради для того, щоб бути ефективними на своїй посаді².

Основні функції депутатки та депутата місцевої ради носять переважно контролюючий та законодавчий характер. Одним з інструментів посилення впливу місцевих депутатки або депутата є участь в роботі постійних комісій. Зокрема, А. Осіпов та О. Солонтай в книзі «Постійні комісії як інструмент депутата місцевої ради» (2015, с. 8) зазначають наступне: «У повноваженнях комісії закладені такі функції, які розширюють вплив депутата місцевої ради, надають для нього можливості у здійсненні контролю, ініціюванні перевірок і витребуванні інформації, впливу на процес прийняття рішень радою та її виконавчим комітетом, контролю за виконанням їх рішень.»³

Нижче наведено інформацію, яка також буде корисною у вашій роботі депутатки чи депутата місцевої ради.

Якщо вас обрали народною депутаткою або народним депутатом Верховної Ради України

Законодавство

Ваш другий обов'язок – розробляти, розглядати та приймати законодавчі акти. Ви станете членом/членкинею парламентського комітету, який готуватиме проекти законів, детально їх обговорюватиме та готуватиме до розгляду й прийняття. Вам варто спробувати отримати місце в комітеті, який відповідає сфері вашої компетенції та інтересів. У якості члена/членкині комітету, ви маєте:

- ✍ вивчити мандат та регламент комітету, до якого вас було призначено
- ✍ розвивати знання у предметі відання комітету через постійне дослідження та обговорення
- ✍ брати активну участь у роботі комітету
- ✍ вивчити регламент парламенту, щоб ефективно брати участь у дебатах

Окремі депутати мають право ініціювати та подавати власні законопроекти до парламенту, а також законопроекти, розроблені у співпраці з іншими групами інтересів – НУО, експертами, робочими групами в парламенті, іншими депутатами та депутатками тощо.

Для того, щоб використати своє право законодавчої ініціативи, окремий депутат або депутатка має пройти процедуру реєстрації, визначену регламентом Верховної Ради. Окремі депутати та депутатки мають можливість представляти власні законодавчі ініціативи на сесії парламенту, а також ініціювати слухання з конкретних питань через парламентський комітет. Це можна зробити, використовуючи:

- ✍ маніфест вашої політичної партії;
- ✍ обіцянки, дані під час кампанії;
- ✍ інформацію від ваших виборців;
- ✍ ідеї від громадянського суспільства, профспілок та інших груп інтересів.

На відміну від вашої роботи в комітеті, де ви обмежені певними питаннями, вашою власною ініціативою може стати будь-яка тема, що турбує ваших виборців. Витрачайте стільки часу, скільки вам потрібно, аби правильно зрозуміти всі факти, перш ніж розпочинати важливу ініціативу. Ви маєте здобути репутацію людини, яка знає, про що говорить, та успішно отримувати підтримку питань, якими опікуватиметеся.

Контроль

Частина роботи депутата Верховної Ради – забезпечення відповідальності уряду та забезпечення функціонування системи стримувань і противаг, щоб уникнути свавілля виконавчої гілки влади. Парламентський контроль виконує дві основні функції:

² «Практичний курс депутата місцевої ради та його команди», Інститут політичної освіти, 2012 http://ipo.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/2012_09_05_deputat_ta_joho_komanda.pdf

³ «Постійні комісії як інструмент депутата місцевої ради», А. Осіпов, О. Солонтай, Волинська обласна друкарня, Луцьк, 2015 http://ipo.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/Книга_Постійні-Комісії_.pdf

1. надає можливість громадянам та громадянкам, які діють через своїх виборних представників/представниць, забезпечити відповідальність уряду за його дії чи бездіяльність, успіхи та невдачі.
2. допомагає представникам та представницям визначити, наскільки дієві чинні закони, що є необхідною передумовою для визначення того, чи потрібні нові закони⁴.

Існує кілька механізмів, які застосовують члени парламенту, щоб контролювати уряд. Важливо знати ці механізми та використовувати їх. Нижче наводиться опис трьох із них:

- a. Роль фракцій більшості та меншості:** Якщо ви належите до опозиційної партії або коаліції опозиційних партій, ваша партія матиме небагато можливостей для реалізації тих положень політики, за які ви виступали під час кампанії. Таким чином, ви маєте використовувати позиції своєї партії, щоб впливати або критикувати пропозиції щодо політики владної партії. Водночас, навіть належачи до меншості, ви можете впливати на більшість, якщо вам вдасться висунути достатньо переконливі аргументи. Успіх в опозиції часто призводить до успіху на наступних виборах. Однак найбільш ефективний вид опозиції не передбачає критики всієї роботи уряду. Більш цілеспрямований підхід, погодження з тими питаннями, щодо яких уряд діє правильно, притримання критики для тих випадків, коли уряд робить щось неправильно, зазвичай завойовує набагато більше довіри електорату. Якщо ж ви належите до партії або коаліції партій більшості, ваша роль полягає в підтримці уряду. Однак найефективніша підтримка не означає рабського слідування лінії уряду та ігнорування або навіть приховування проблем, коли вони виникають. Усі обрані депутати та депутатки мають обов'язок контролювати діяльність уряду, незважаючи на те, за списком якої партії їх було обрано. Утім, члени/членкині партії/партій більшості повинні виконувати свою наглядацьку роль у конструктивний спосіб, уникаючи зайвої критики власної сторони, захищаючи уряд від необґрунтованих нападів опозиції, а також допомагаючи урядові працювати краще у випадках, коли щось пішло неправильно.
- b. Комітети:** Комітети створюють майданчик для детального розгляду законопроектів, проведення громадських слухань, збору свідчень, підготовки звітів та постановки запитань до виконавчої гілки влади. Точні механізми для членів та членкинь комітетів щодо здійснення контролю визначені регламентом парламенту, але комітети можуть стати потужним органом контролю у сферах, що належать до їхнього мандату.
- c. Бюджетний контроль:** Бюджетні функції законодавчого органу полягають у прийнятті бюджету щороку та здійсненні контролю державних витрат після прийняття бюджету. Парламент має значний вплив на визначення статей бюджету. Бюджет розробляє бюджетний комітет парламенту в тісній співпраці з урядом. Профільні парламентські комітети також проводять слухання щодо бюджету відповідних відомств та надають звіти парламенту, аби можна було прийняти остаточний бюджет із відповідними поправками.

Проект бюджету вносить уряд, потім його опрацьовує комітет Верховної Ради з питань бюджету. У ході проведення парламентських консультацій члени та членкині бюджетного комітету вносять поправки до урядового проекту, обговорюють відповідні статті проекту бюджету та збирають поправки від профільних міністерств. Парламент відіграє потужну роль на стадії затвердження бюджету. Парламент також здійснює широкі контрольні повноваження, може ініціювати внесення змін до державного бюджету протягом року, а також вимагати від уряду звітування про стан виконання Державного бюджету. Окрім цього, Парламент здійснює свої контрольні повноваження в бюджетному процесі через Рахункову палату.

Зв'язки з виборцями

Хоч ви й не можете вирішити всіх проблем своїх виборців, прямий контакт із ними підвищує довіру громадськості до вас та до політичного процесу. Він також створює надійну базу для підтримки на наступних виборах. Ви отримали свою посаду від своїх виборців, і ваш обов'язок – якомога сумлінніше виконувати свої повноваження.

Успішний зв'язок між вами та вашими виборцями може базуватися на таких чинниках:

- a. Програма:** практична програма виборчого округу пропонує відкриті та очевидні шляхи для участі у процесі ухвалення рішень, до якого всі мають рівний доступ. Вона дозволить вам залучати людей до ухвалення рішень через синтез різних точок зору та консенсус. Це також характеризуватиме вас як послідовного(-у) та організованого(-у) лідера(-ку), навіть тоді, коли ви не будете фізично присутніми у вирішенні певного питання.
- b. Приймальня в окрузі:** Важливий адміністративний інструмент – приймальня у виборчому окрузі, яка дозволить вам збирати погляди та пропозиції, а також зустрічатися з виборцями. Там мають працювати професіонали та професіоналки. Також необхідно забезпечити належне обладнання і структури для комунікації та зв'язків. Приймальня має застосовувати економічно вигідні, але водночас й ефективні медіа,

через які поширюватиме інформацію у виборчому окрузі, наприклад, повідомлення для громадськості, плакати, рекламні щити, пости в соціальних мережах та інформаційні бюлетені.

- с. Лідерство в розвитку:** За фінансування уряду, міжнародних та громадських організацій або місцевих органів у виборчому окрузі реалізуватимуться різні ініціативи з розвитку. Важливо мати інформацію про такі ініціативи.
- д. Делегування:** виборці запрошуватимуть вас на різні заходи. У реальності ви не зможете відвідувати всіх цих заходів, навіть якщо матимете таке бажання. Ви маєте розробити систему відповідей на такі запрошення, включаючи делегування відповідальності вашим працівникам/працівницям та довіреним особам. Таким чином ви зможете залишатися на зв'язку та продемонструвати свою небайдужість і вдячність вашим виборцям.

Інформаційна робота з громадськістю

Різні види інформаційної роботи з громадськістю для проведення консультацій містять: громадські слухання, публічні консультації, прийом громадян, соціальні мережі, матеріали для обговорення та позиційні документи. Перш ніж починати будь-яку інформаційну роботу, розробіть план, виходячи з достовірної інформації про виборчий округ.

1. Спілкування з вашими виборцями
 - ☞ Залучайте місцеві ЗМІ (наприклад, місцеві FM-радіостанції)
 - ☞ Будьте активними в національних ЗМІ
 - ☞ Використовуйте соціальні мережі для спілкування зі своїми виборцями, особливо з молоддю
2. Пряме спілкування з виборцями
 - ☞ Громадські форуми та зустрічі
 - ☞ Регулярні візити до виборчого округу
 - ☞ Спеціальні заходи та святкування
3. Відкрита приймальня в окрузі
 - ☞ Визначте постійні години роботи та забезпечте постійну присутність когось із працівників/працівниць
 - ☞ Збирайте пропозиції та запити від виборців
4. Реагуйте на проблеми окремих громадян
 - ☞ Збирайте інформацію та зустрічайтеся з виборцями
 - ☞ Вислуховуйте їхні звернення
 - ☞ Ставте запитання під час національних/місцевих дебатів, які стосуються вашого виборчого округу
 - ☞ Намагайтеся забезпечити ухвалення програм розвитку для вашого виборчого округу

Роль депутатів та депутаток, обраних за партійними списками (не позапартійні кандидати/кандидатки)

Вас обрали виборці у вашому виборчому окрузі, але висунула вас політична партія, і ваша боротьба під час виборчої кампанії базувалася на програмі або маніфесті партії. Це накладає на вас обов'язок працювати після виборів відповідно до правил партії та її політичної бази. Ті, кого обрали за партійними списками, мають три основні обов'язки щодо партії:

Участь у зборах представників та представниць партії: беруть участь визначені члени та членкині однієї партії. Ваше основне завдання:

- ☞ Брати участь у зборах представників та представниць партії
- ☞ Дотримуватися правил вашої партійної групи в раді
- ☞ Ініціювати діалог між партійною групою та партійною організацією шляхом:
 - запрошення посадовців партії на засідання групи
 - інформування партії про обговорення та рішення, ухвалені групою
 - інформування партії про плани групи на майбутнє

- ☞ Звітувати перед групою про діяльність вашого комітету та інші ініціативи, за які ви відповідаєте
- ☞ Брати активну участь у дебатах групи, але підтримувати рішення, ухвалені більшістю в групі. Підтримувати рішення групи в сесійній залі Верховної Ради, а також як член /членкиня парламентського комітету в парламенті
- ☞ Якщо ви не можете дотримуватися лінії, прийнятої групою, дотримуйтеся правил, встановлених для висловлення окремої думки / утримання від голосування
- ☞ Просувати маніфест та виборчу платформу партії

Просування партії в засобах масової інформації: Розробіть медіа-стратегію за погодженням із партією та інформуйте партію про вашу появу у ЗМІ та зміст ваших заяв. Ваша основна роль полягає у:

- ☞ просуванні партії, її політики та позицій
- ☞ просуванні свого виборчого округу та порушенні проблем, з якими звертаються до вас виборці

Участь у діяльності партії: Важливо підтримувати зв'язок зі своєю партією та докладати зусиль для участі й підтримки діяльності вашої партії. Це не лише допоможе партії виконувати свою роботу, але й допоможе вам утвердитися як лідеру/лідерці на своїй території та у своїй партії. Це підвищить ваші шанси на переобрання або обрання на вищу посаду в майбутньому. Ваші основні дії:

- ☞ Регулярні зустрічі з офіційними особами партії
- ☞ Відвідання зібрань місцевого осередку партії
- ☞ Вербування нових членів та членкинь партії
- ☞ Зустрічі з членами та членкинями партії та прохання про долучення до вашої роботи

Ваша роль у якості виборного(-ї) представника(-ці) полягає в тому, щоб допомагати партії залишатися на зв'язку з громадянами у міжвиборчий період. Співпрацюючи з місцевими партійними структурами, ви можете забезпечити врахування потреб громадян під час ухвалення рішень. Нижче наводиться модель, яка ілюструє, як ви в якості обраного лідера або лідерки можете допомогти партії підтримувати зв'язок із громадянами на вашій території протягом усього виборчого циклу:

Якщо ви належите до більшості у Верховній Раді, першим кроком буде проведення консультацій із вашими виборцями щодо проблем, які їх турбують, інформування виборців про вашу роботу у Верховній Раді, прохання надавати зворотній зв'язок щодо наслідків вашої політики, а також інформування виборців про ваші досягнення та плани на майбутнє перед наступними виборами.

Якщо ви в опозиції, ви можете застосовувати ту саму модель, за винятком того, що ви менш імовірно отримаєте підтримку під час голосування в сесійній залі. Тому зосередьтеся здебільшого на питаннях, щодо яких, на вашу думку, більшість/уряд роблять замало для народу, а також на рішеннях, які ви просуватимете, якщо вас оберуть наступного разу. Депутати та депутатки, які працюють таким чином, мають набагато вищі шанси на переобрання.

Ключові складові успіху обраного/обраної лідера/лідерки

Ви маєте знати правила гри: Якщо вас обрали вперше, украй бажано постійно мати при собі положення регламенту. Ви можете звертатися до них під час спостереження за процесом розгортання парламентської демократії. Регламент, на перший погляд, може мати трохи дивний вигляд, але невдовзі він стане цілком зрозумілим. Знання правил роботи Верховної Ради зробить вашу роботу ефективнішою. Використовуючи парламентські повноваження повною мірою, ви завоюєте довіру своїх колег по партії та виборців.

Дотримуйтеся кодексів поведінки та чинного законодавства: Коли вас обирають членом або членкинею парламенту, ви несете відповідальність за свою зразкову поведінку. Кожен депутат або депутатка поділяє відповідальність за те, як сприймають Верховну Раду та її членів/членкинь. Громадськість вимагає найвищих стандартів поведінки від тих, кого визнали гідними посідати виборні посади, та не схильна голосувати за тих, хто не виправдав очікувань. Певні порушення караються пожиттєвою забороною балотуватися на виборні посади. Якщо у вас виникли будь-які сумніви щодо власної поведінки, пам'ятайте про принцип: «Якщо завтра це не виглядатиме добре, не робіть цього сьогодні».

Спеціалізуйтеся: Виборний представник не може бути експертом із усіх питань. Намагайтеся потрапити до комітету, компетенція якого відповідає сфері ваших інтересів, та будьте готові допомагати обговорювати питання, навіть якщо ви не основний автор/авторка. У міру того, як ви ставатимете експертом/експерткою з певних питань, ви станете людиною, до якої звертатимуться колеги та колежанки по допомогу та інформацію. Це дозволить вам розвинути свої переговірні навички та здобути репутацію серйозного законодавця або законодавиці серед колег та колежанок, а також серед широкого загалу.

Звертайтеся по допомогу: не вагайтеся просити поради, отримуйте знання та досвід. Шукайте інформацію будь-де, пам'ятаючи, що інформація – це сила. Лобісти та групи тиску завжди бажать надати вам інформацію, яка просуває їхні погляди. Завжди пам'ятайте, що кожна монета має дві сторони. Також розгляньте можливість найняти фахових експертів. Якщо вони у вас є, використовуйте їхню допомогу для вивчення питань та проведення брифінгів перед початком засідань комітету та дебатів. Якщо ви не можете дозволити собі найняти експертів, подумайте про те, щоб запропонувати можливість отримати досвід роботи одному або кільком місцевим студентам або студенткам. Шукайте можливості для навчання своїх працівників(-ць)/волонтерів(-ок), щоб вони швидко могли включитися в роботу. Також виділяйте час на самостійне вивчення законопроектів або пропозицій на порядку денному. Якщо ви працюватимете в такий спосіб, ваш голос може набути більшої ваги в партійній групі, парламенті загалом, у вашій громаді та поза її межами.

Залучайте засоби масової інформації: ЗМІ – невід'ємна частина будь-якої демократії, вони забезпечують зв'язок між суспільством та його обранцями. Підтримуйте зв'язок зі ЗМІ та допомагайте їм виконувати їхню роботу. Будьте обізнані щодо питань, які висвітлюють засоби масової інформації. Уникайте занадто частого згадування у ЗМІ: це може розвинути, але також і знищити вас. Розмірковуюте, коли та яким чином реагувати на повідомлення у ЗМІ. Така розважливність принесе вам повагу та довіру.

Керуйте часом: Виборний представник чи представниця виконує свої обов'язки 24 години на добу, сім днів на тиждень. Будьте організованими, визначайте пріоритети та серйозно ставтеся до речей, які вважаєте важливими. Ефективний законодавець/законодавиця – добре організований(-а), проводить зустрічі та приходить на засідання вчасно. Те, як ви керуєте своїм часом, впливає на ваше життя. Ті, хто постійно змушують людей чекати або взагалі не з'являються на зустрічі, можуть заслужити репутацію зарозумілої людини та зменшити свої шанси на переобрання. Не забувайте про своє особисте життя та виділіть час і на нього.

Думайте, коли виходити до мікрофона: Готуйтеся до виступу. Не беріть слова щодо кожного законопроекту та не виходьте до мікрофона просто тому, що він вільний. Занадто багато виступів зменшують вашу ефективність. Виголошуйте помірковані, а не запальні чи зухвалі промови.

Будьте частиною рішення: «Якщо ви не є частиною рішення, ви є частиною проблеми». Думайте про наслідки будь-якого напрямку дій, що ви обираєте. Застосовуйте свої навички, працівників та працівниць, місцеві агенції та органи влади, щоб знайти найкращі рішення. Ставте запитання, проводьте дослідження та демонструйте, що ви можете позитивно впливати. Виконання ролі того, хто шукає рішення, інколи передбачає співпрацю з людьми, з якими ви маєте політичні розбіжності. Це означає пошук консенсусу та готовність іти на компроміс. Підходьте до вирішення проблем відкрито. Будьте врівноваженими та готовими поступитися, не керуйтеся емоціями.

Не спалюйте мости: У політиці немає вічних ворогів або вічних друзів та подруг. Пам'ятайте, що ваш супротивник або супротивниця сьогодні може стати вашим союзником або союзницею завтра. Зосереджуйтеся на питаннях, а не на особистостях. Ви маєте заслужити репутацію прямолінійної, але справедливої людини.

Забезпечуйте інклюзивність: Намагайтеся забезпечити інклюзію суспільства загалом, включаючи традиційно недостатньо представлені групи, наприклад, жінок, молодь, спільноту ЛГБТ+, людей із інвалідністю та інші маргіналізовані групи. Переконайтеся, що ви ставитеся до всіх українців та українок із повагою, незалежно від їхньої статі, етнічних, фізичних, соціальних чи інших ознак:

- ☞ Не просто припускайте, що закони або політики, за які ви виступаєте, матимуть однакові наслідки для всіх людей. Шукайте шляхи для реального забезпечення рівних можливостей для всіх.
- ☞ Переконайтеся, що виділені належні ресурси для вирішення гендерних, вікових та інших питань.
- ☞ Переконайтеся, що політичні питання вашого виборчого округу не дискримінують жодної групи.
- ☞ Відстежуйте реалізацію обіцянок та правових зобов'язань із точки зору досягнення рівності жінок, молоді, спільноти ЛГБТ, людей із інвалідністю та інших маргіналізованих груп.
- ☞ Проводьте консультації та залучайте всі сектори суспільства у вашому виборчому окрузі, підтримуйте людей із традиційно недостатньо представлених груп в ухваленні рішень.
- ☞ Використовуйте формулювання, чутливі до потреб недостатньо представлених груп.
- ☞ Не використовуйте «культуру» як виправдання неможливості дотримання закону та поширення рівності.

Голосуйте по совісті: З обережністю обирайте питання, які ви підтримуєте. В історії досить прикладів, коли депутати або депутатки, які підтримали законопроект, потім відмовлялися від свого рішення під час обговорення в сесійній залі. Вивчайте законопроекти та пропозиції заздалегідь, щоб уникнути відчуття незручності через голосування проти законопроекту або пропозиції, яку ви раніше підтримали. Якщо вам потрібно переосмислити свою позицію, враховуючи нову інформацію, повідомте про це та поясніть своє рішення змінити напрям. Депутати або депутатки, які змінюють свою позицію без попередження або обґрунтування, швидко втрачають довіру та мають менші шанси на переобрання.

Залишайтеся на зв'язку з виборцями: Будучи депутатом/депутаткою, дуже легко захопитися величиною своєї посади та забути, що всі депутати й депутатки несуть відповідальність перед громадянами. Виборці не завжди погоджуватимуться зі своїм лідером або лідеркою, але вони поважатимуть таку людину, якщо він або вона продумуватиме питання та звертатиметься до них перед тим, як ухвалити рішення. Пам'ятайте, що необхідно відповідати на телефонні дзвінки та листи, проводити зустрічі й робити все можливе для того, аби виборці знали, що вас цікавить їхня думка.